

Privremena Administracija Ujedinjenih
Nacija
Misija na Kosovu

UNMIK
CIVILNA ADMINISTRACIJA
KANCELARIJA ZA PITANJA
ZAJEDNICA

Organizacija za Evropsku bezbednost i saradnju
MISIJA NA KOSOVU

ODELJENJE
ZA
DEMOKRATIZACIJU

INSTITUCIONET E PËRKOQSHME TË VETËQEVERISJES
PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT
PRIVREMENE INSTITUCIJE SAMOUPRAVLANJA

SAVETODAVNA KANCELARIJA PREMIJERA ZA
PITANJA ZAJEDNICA

Procena opštinskih Komiteta za zajednice

Standard: “Postojeći mehanizmi u opštinama koji su odgovorni za zaštitu ljudskih prava i prava zajednice (opštinske kancelarije za zajednice, Skupštine Opštine i **Komiteti za zajednice i Komiteti za posredovanje**) imaju odgovarajuće izvore i osoblje i **funkcionišu efikasno.**”

Osamnaest meseci nakon oktobarskih opštinskih izbora održanih 2002. godine, Komitet za zajednice još uvek nije dostigao zadovoljavajući nivo rada u većini opština na Kosovu. Izveštaj koji je pripremila Odeljenje za demokratizaciju (OMiK OD) pri misiji OEBS-a na Kosovu (OMiK) u saradnji sa UNMIK-ovom Kancelarijom za Pitanja Zajednica (UNMIK -KPZ) i PIS Premijerove Savetodavne kancelarije za Zajednice (PISG SKZ) navodi tri bitna razloga koja sprečavaju efikasno funkcionisanje komiteta. Nakon analiziranja ovih uzroka, u izveštaju se daju preporuke Privremenim institucijama samouprave (PIS) i UNMIK-u kako da se odnose prema identifikovanim problemima.

I. Istorijat

Komitet za zajednice (KzZ) je jedan od tri obavezna Komiteta koje svaka opština mora da formira na osnovu UNMIK Uredbe 2000/45 o Samoupravi opština na Kosovu¹. Zajedno sa Komitetom za posredovanje (KzP) i Kancelarijama Zajednica, KzZ je osmišljen kao mehanizam koji sprečava diskriminaciju i koji štiti zajednice tako što osigurava da svaka lokalna zajednica uživa jednak tretman opštinskih vlasti bez obzira na svoju veličinu, jezik, religiju, etničko poreklo ili neku drugu karakteristiku svojih članova.

Uloga KzZ i proceduralne smernice navedene su u UNMIK Administrativnom uputstvu (AU) 2003/2 o Proceduralnim smernicama za rad opštinskih komiteta za zajednice, koje je 15. septembra 2003.godine doneo Zamenik SPGS (Z/SPGS).

¹ Vidi UNMIK Uredbu 2000/45 o Samoupravi opština na Kosovu, S. 21.1

II. Trenutno stanje

Nedavna procena koju su obavili OMiK Odeljenje za demokratizaciju i UNMIK Kancelarija za pitanja zajednica (UNMIK-KPZ) ukazuje da su do marta 2004.godine KzZ osnovani u 27 od 30 opština². Međutim, jedna četvrtina njih ili nema odabrane sve članove³, ili se nisu sastajali nakon inauguracione sednice⁴, ili se ne sastaju redovno⁵. U 11 od 27 opština, gde su KzZ osnovani, sastanci se održavaju redovno, ali uz mali pravi napredak. Retko se problemi prosleđuju Komitetu za Posredovanje (KzP)⁶, koji je nadležan za istragu slučajeva koje mu poveri KzZ.

Provedena anketa otkriva da utvrđeni nedostaci potiči iz sledećih činjenica: (1) *procesa izbora članova KzZ*, (2) *članovi KzZ nerazumevanja UNMIK Uredbe 2000/45 i svoju ulogu i nadležnosti* i (3) *članovi KzZ nisu dovoljno posvećeni*, što se manifestuje retkim sastancima KzZ i odsustvom pravih diskusija tokom sastanka. U sledećem pasusu ova tri obrasca su razmotrena i analizirana. Utvrđene činjenice služe kao osnova za donošenje zaključaka i zajedničkih preporuka OMIK OD-a i UNMIK KPZ o budućim delovatnostima UNMIK-a i PIS.

III. Analiza problema

1. Izazovi u procesu odabira članova KzZ

- *Politički entiteti ili se ne slažu sa sastavom KzZ ili prihvataju sastav koja nije u skladu sa UNMIK Uredbom 2000/45.*

KzZ treba da bude formiran tako da obezbedi pravednu zastupljenost zajednica. Kao takav, on nije predviđen da automatski odražava proporciju mesta političkih entiteta u SO⁷. Međutim, proces imenovanja članova KzZ je često izpolitizovan, posebno kada se

² Nisu osnovani u Glogovc/Glogovcu, Kačanik/Kačaniku i Malishevë/Mališevu.

³ Nemaju sve zajednice svoje imenovane predstavnike u Obiliq/Obiliću, Prishtinë/Prištini, Mitrovicë/Mitrovici i Fushë Kosovë/Kosovom Polju.

⁴ Ove opštine uključuju Suharekë/Suvu Reku, Klinë/Klinu, Viti/Vitinu, Fushë Kosovë/Kosovo Polje, Podujevë/Podujevo, Dragash/Dragaš i Vushtrri/Vučitrn.

⁵ U Pejë/Peći, Gjilan/Gnjilanu, Lipjan/Lipljanu, Shtime/Štimlju, Klinë/Klini, Obiliq/Obiliću, Rahovec/Orahovcu, Skenderaj/Srbici, Kamenicë/Kamenici.

⁶ Ukupno pet preporuka poslato je KzP širom Kosova. Dve preporuke su prosleđene KzP Gjilan/Gnjilane, a bavile su se pitanjima zapošljavanja kosovskih Roma u opštinskoj građanskoj službi i nezakonitom sečom šuma u oblastima naseljenim manjinama. Jedna preporuka se odnosila na Rahovec/Orahovac u vezi korišćenja oba zvanična jezika Kosova na javnim znacima. Jedna preporuka bila je upućena KzZ Lipjan/Lipljan zbog nesuglasica na etničkoj osnovi, jedna u Istog/Istoku u vezi povratka porodice kosovskih Egipćana. Osim toga, jedna preporuka je u Štrpcu/Shtpce bila poslata Skupštini Opštine u vidu zahteva za korišćenje oba jezika srpskog i albanskog.

⁷ vidi UNMIK Uredbu 2000/45, S.23.3.

imenuju članovi SO⁸. Rezultat toga je da se KzZ često pretvaraju u političke *forume*, i često imenovani članovi ne učestvuju u radu KzZ. Ovo delimično objašnjava zašto neki predstavnici kosovskih Srba i kosovskih Albanaca iz priznatih političkih entiteta⁹ ne žele da učestvuju u radu KzZ.

Borba za vlast u komitetima se odvija zbog različitih mišljenja i ima sledeće oblike: političko nadmetanje među političkim frakcijama iste etničke zajednice (tj. većina naspram manjine, ili među raznim manjinskim grupama), unutrašnja konkurencija u istom političkom entitetu, kao i između političkih frakciji koje predstavljaju različite etničke zajednice (što je najrasprostranjenije).

Još jedno politički osetljivo pitanje vezano za sastav KzZ je da li predsedavajući KzZ-a treba da bude član zajednice koja je u manjinskoj poziciji unutar SO, ili treba da bude član zajednice koja je manjina na teritoriji opštine (po UNMIK Uredbi 2000/45, S.23.3 c). Ovo pitanje treba analizirati iz pravnog ugla SO gde članovi manjinske zajednice koji trenutno žive u opštini zauzimaju većinu mesta, kao što je to slučaj u Novobërdë/Novom Brdu¹⁰.

- *Proces odabira predstavnika zajednica je neadekvatan, u nekim slučajevima narušava podršku građana članovima komiteta.*

Mnogi članovi KzZ su ili samozvani ili su politički imenovani pa tako kod njih ne postoji demokratski mandat koji je podržalo izborna telo. Na primer, u Prizren/Prizrenu, Gjilan/Gnjilanu i Lipjan/Lipljanu zajednice su osporile imenovanje svojih odabranih predstavnika. Razlog može da se nađe u UNMIK Uredbi 2000/45. Iako se propisuje odredba da SO imenuje sve članove komiteta¹¹, uredba nema jasno precizirane smernice oko načina odabira kandidata kojima bi se odredile konsultacije sa glasačkim telom. Zbog ove nepreciznosti u uredbi, mnoge opštine su suočene sa nezadovoljstvom građana. Opština Zvečan/Zvečan je međutim, uspešno našla rešenje i posle velike informativne kampanje, održani su neformalni izbori 20. decembra 2002.godine za izbor nespupštinskih manjinskih članova KzZ.

⁸ UNMIK Uredba 2000/45, S.21.1 predviđa da SO imenuje KzZ. Opštinski Statut određuje postupak za imenovanje članova KzZ i KzP, uz garanciju da će članovi KzZ biti članovi skupštine kao i predstavnici zajednice [S.23.3 (a)].

⁹ Trenutno Demokratska partija Kosova (PDK) bojkotuje učešće u KzZ Viti/Vitina (iako je počela da pokazuje inicijativu za učešće), dok kosovski Srbi bojkotuju rad KzZ u druge četiri opštine. PDK u Klinë/Klini je odbio da učestvuje u KzZ jer navodno, nemaju mesto u odboru direktora, a Demokratska liga Kosova (LDK) u Istog/Istoku tek treba da predloži svog kandidata za KzZ.

¹⁰Kao što je gore navedeno, kosovski Srbi imaju većinu mesta u SO (10 od 17) i predsednik opštine je kosovski Srbin. Do nedavno predsedavajući KzZ-a je takođe bio Srbin, što je izazvalo zabunu i nezadovoljstvo među kosovskim Albancima, članovima SO. Iako izgleda da u opštini Novobërdë/Novo Brdo živi više Kosovskih Albanaca, kada se u obzir uzmu raseljena lica postaje nejasno koja je zajednica većina a koja manjina. U svakom slučaju, ne postoje pouzdani podaci o stanovništvu. Marta 2004.godine, mesto predsedavajućeg KzZ u ovoj opštini preuzeo je kosovski Albanac.

¹¹ Uključivanjem članova skupštine i predstavnika zajednica garantuje se da je svaka zajednica u opštini zastupljena sa bar jednim članom u KzZ [UNMIK Uredba 2000/45, 23.3 (a), (b), (c)].

Uz dužno poštovanje prema izboru predstavnika zajednice, SO nisu lako mogle da nađu odgovarajuće kandidate za KzZ koji su sposobni da profesionalno rade sa svim kolegama i zajednicama. Kada su SO inicijalno imenovale obavezne komitete, uloga i odgovornosti KzZ nisu bile dovoljno jasne zbog toga što nije postojao model poslovnika. Stoga se čini da posvećenost i kvalifikacije kandidata KzZ nisu adekvatno uzete u obzir tokom procesa selekcije.

Na kraju, članovi etničkih zajednica često ne razumeju dobro opštinsku strukturu i osnovne principe “dobre uprave”. Ovo je predstavljalo veliki izazov u slučajevima gde su isti predstavnici zajednice bili istovremena članovi i KzZ i KzP. Ovo jasno predstavlja kršenje odredbe UNMIK-ove Uredbe 2000/45, S.23.3 (d) (i). Uprkos takvim nedostacima, članovi KzZ nisu bili spremni da prošire svoja znanja pohađanjem obuke, kao što je bio program podrške za SO (MASP)¹².

2. Nedovoljno razumevanje uloge i nadležnosti KzZ

Članovi KzZ izgleda ne razumeju u potpunosti svrhu i sveobuhvatne aktivnosti KzZ, što je negativno uticalo na njihov rad. Posledično, SO su ravnodušne ili odbijaju aktivno učešće u pružanju pomoći KzZ-u kako bi efektivno ispunio svoje zadatke.

- *Unutrašnje borbe za vlast među predstavnicima zajednica u osnovanim komitetima predstavljaju dodatni izazov.*

Većinski i manjinski članovi komiteta vide KzZ kao forum za nadmetanje¹³, čime se ometa efikasan rad komiteta. Najbolja iskustva su međutim, pokazala da sve zajednice treba da rade u najboljem interesu opštine i svih njenih stanovnika. Stoga će zastupanje ove ideja članovima KzZ i dalje biti uključena u aktivnosti OMiK-a.

- *Neke opštine i dalje ignorišu činjenicu da je neophodno uskladiti rad sa UNMIK Uredbom 2000/45, pa zato ne osnivaju KzZ.*

U etnički čistim opštinama Glogovc/Glogovac i Kačanik/Kačanik, KzZ nisu osnovani jer se smatralo da bi bili veštačka tvorevina i samo bi predstavljali dodatni teret budžetu opštine. Slična je situacija u Malishevë/Mališevu, Predsednik opštine i većina članova SO ne misle da je bitno imenovanje članova KzZ, iako je SO zvanično potvrdila postojanje KzZ. Tamo živi samo 29 etničkih kosovskih Roma, koji čine drugu zajednicu u opštini koja, po rečima predsednika opštine, nije pokazala interesovanje za učešće u lokalnoj upravi. Međutim, po UNMIK Uredbi 2000/45¹⁴, KzZ moraju da se osnuju, bez obzira na veličinu ili prirodu zajednice, jer se može desiti diskriminacija po mnogim osnovama, uključujući etničku priadnost.

¹² U toku realizacije MASP IV “Poslovnika o radu Komiteta za zajednice”, koji je sačinio Tim za podršku lokalnoj upravi (LGST), posećenost je bila slaba u Gjilan/Gnjilanu, Dragash/Dragašu, i Suharekë/Suvoj Reci.

¹³ Primer je opština Prishtine/Priština.

¹⁴ Vidi UNMIK Uredbu 2000/45, S.23.1 i 5 i AU 2003/002 o Proceduralnim smernicama za rad Komiteta za zajednice, 3.1 i 3.3 (b).

Mora se ponovo istaći da su prava zajednica zagwarantovana Ustavnim okvirom, UNMIK Uredbom 2001/9, poglavlje 4, a zajednice su definisane kao etničke, verske i jezičke.

3. Nedovoljna posvećenost članova KzZ, manifestuje se neredovnim sastancima i nedovoljno dobrim diskusijama u toku sastanaka KzZ.

Članovi KzZ, često neiskusni, puno puta nisu sigurni koje su njihove dužnosti što objašnjava njihovu nedovoljnu motivisanost da učestvuju na sednicama KzZ i neaktivnost u prepoznavanju i iznošenju problema zajednice¹⁵. Slaba posećenost ovih sastanaka i neaktivnost članova često navode na zaključak da članovi dolaze nepripremljeni na sednice KzZ, pa stoga ne rade efikasno. Ovo treba ispraviti uz pravilnu organizaciju i planiranje sastanaka, kao i pravovremeno obaveštavanje članova¹⁶ o vremenu i mestu održavanja sastanka i dnevnom redu. Kao ilustrativni primer može da posluži opština Zvečan/Zvečan gde se KzZ suočavala sa mnogobrojnim organizacionim problemima usled nedovoljnog razumevanja uloge opštinske administracije. Iako su se sastanci KzZ održavali redovno, nije bilo vođenja arhive, zapisnika, prevoda, pravog širenja informacija, što je rešeno nakon OEBS OD MASP IV obuke¹⁷. Osim toga, teškoće su nastale i zbog ograničene slobode kretanja članova manjinskih zajednica.

Sloboda kretanja etničkih zajednica, zapošljavanje, ili upotreba njihovog maternjeg jezika su glavni problemi kojima se KzZ bavi. Ova se pitanja, međutim, i sada razmatraju van konteksta, jer i dalje nedostaje suštinska diskusija koncentrisana na pojedinačne slučajeve, a i sastanci retko kada imaju kao zaključak neki suštinski rezultat ili nastavak diskusije o započetim pitanjima. Šta više, pošto su održali samo nekoliko sastanaka nakon osnivanja, KzZ nisu bile u mogućnosti da sistematski obrade pokrenute probleme. Stoga su KzZ do sada priložili samo pet preporuka KzP širom Kosova¹⁸. Sa druge pozitivnije strane, postoje neki članovi KzZ koji pokazuju više interesa za ispitivanje problema koji su pokrenuti tokom sastanaka. Terenske posete organizovane su u Pejē/Peći (kako bi se procenio spor između dve porodice koje pripadaju različitim etničkim zajednicama), u Štrpcu/Shtërpçë (da bi se procenila situacija u privremenoj albanskoj školi) i u Prishtinë/Prištini (gde su članovi KzZ posetili zajednice kosovskih Aškalija i Turaka i održali sastanak sa kosovskim Bošnjacima).

¹⁵ U mnogim opštinama, posebno u Gjilan/Gnjilanu i Ferizaj/Uroševcu, UNMIK-ov službenik za lokalne zajednice je osoba koja pokreće pitanja i podstiče diskusiju među članovima KzZ kojima nedostaje inicijativa za otpočinjanje diskusije o problemima zajednice.

¹⁶ Vidi UNMIK Uredbu 2000/45, S.15.3, "Bar sedam radnih dana pre početka neke od sednica SO, ili u izuzetnim okolnostima (vanredna stanja i sl.) tri radna dana..."

¹⁷ Vidi fusnotu 13.

¹⁸ Vidi fusnotu 7

IV. Zaključak i preporuke

Osamnaest meseci nakon održavanja oktobarskih opštinskih izbora 2002.godine, KzZ su polako na putu da postanu potpuno funkcionalni. Sa izuzetkom nekih opština gde su KzZ osnovani i redovno održavaju sastanke, KzZ još uvek nisu institucionalizovani i jedva da mogu da se smatraju uspešnim sredstvom za zastupanje prava zajednica na opštinskim teritorijama. Postoji preka potreba za pružanje pomoći članovima KzZ u shvatanju njihove ključne uloge i odgovornosti, kao i potreba da opštinske vlasti prihvate ulogu članova komiteta. Dalja obuka i upoznavanje članova KzZ i opštinskih vlasti sa AU 2003/2 treba da bude dopunjena stalnim savetovanjem. Da bi shvatili svoju ulogu i odgovornosti, članovi KzZ treba da znaju koja je svrha KzZ, i fundamentalno, značenje reči “diskriminacija”. Da bi se pomoglo u razrešavanju ovih pitanja OMIK OD, KPZ pri UNMIK-u i SKZ pri PIS predlažu sledeće:

1. Organizovanje diskusija za okruglim stolom ili sednice za posredovanje u opštinama koje su se suočile sa poteškoćama u osnivanju funkcionalnih KzZ.

U opštinama gde KzZ nisu osnovane, aktivnosti podrške treba da se usredsrede na razvoj pregovaračkih sposobnosti članova SO koje će im omogućiti da postignu dogovor oko osnivanja i sastava KzZ. Ovo je bio jedan od ciljeva seminara SO Kačanik/Kačanik, koji je organizovala OMIK kancelarija iz Štrpca/Shtërpçë u Strugi (BJR Makedonija), decembra 2003.godine¹⁹ Organizovanjem interaktivnih komponenti kao što su sastanci u manjim grupama i aktivnosti “igranja uloga”, cilj ovog seminara bio je da se započne dijalog i bude katalizator poboljšanja funkcionisanja SO i njenih komiteta. Seminar koji je održala SO Kačanik/Kačanik može da se iskoristi kao model za dalje planiranje sličnih aktivnosti posredovanja.

U opštinama gde su osnovani KzZ, ali ne funkcionišu najbolje, OMIK i UNMIK treba da nastave sa organizovanjem diskusija za okruglim stolom i sednicama za posredovanje na kojima će da prisustvuju opštinski zvaničnici, članovi KzZ i predstavnici zajednica. Takve aktivnosti su se pokazale uspešnim u Zubin Potoku/Zubin Potok²⁰ gde je rezultat bio postizanje dogovora o održavanju redovnih sastanaka.

¹⁹ Posle šestomesečne političke blokade koja je trajala od februara do avgusta 2003.godine, sastanak je uspešno okupio 29 od 31 člana SO i bio je jedan vid foruma za pomirenje članova i odpočinjanje saradnje.

²⁰ Opštinski predstavnik UN-a u Zubin Potoku sazvao je vanredan sastanak 13. novembra 2003. godine na kome su se razmatrali razlozi četvoromesečne pauze u radu već osnovanih KzZ i KzP.

U onim opštinama gde je imenovan još jedan zamenik predsednika²¹ SO, on/ona treba da bude uključeni u rad KzZ, a njegova/njena organizaciona podrška i doprinos u poznavanju procedura može da bude od jako velike koristi za uspešno funkcionisanje KzZ²².

2. Maksimalno povećanje efektivnog učešća među zajednicama

Važnu ulogu u jačavanju KzZ igraće upoznavanje svih zajednica, uključujući i većinsku, sa radom KzZ i načinom na koji ljudi mogu da mu se obrate. Javni sastanci, medijske debate i kampanje za podizanje svesti treba da budu osmišljeni tako da javnost upoznaju sa načinima obraćanje KzZ-u kako bi promovisali ili zaštitili svoja prava. Poseban napor treba uložiti u predstavljanje KzZ na konkretan i jednostavan način koji se uklapa u lokalni kontekst, iznošenjem primera za najbolje moguće načine rešavanja problema zajednica preko KzZ.

OMIK-ovi Centri za zajednice mogu da služe kao mesta za održavanje sastanaka KzZ ili diskusija za okruglim stolom, a mogu se organizovati zajedno sa sastancima seoskih predstavnika. Na primer, OMIK-ov Centar za zajednice u Velikom Ropotovu/Ropotova e Madhe, opština Kamenicë/Kamenica organizuje sastanke svakog meseca za predstavnike sela iz zajednice kosovskih Srba, kada se razmatraju pitanja značajna za lokalnu zajednicu. Na takvim forumima javnost se informiše o aktivnostima KzZ i ima mogućnost da iznese probleme i sastane se sa članovima KzZ.

3. Obuka članova KzZ u cilju optimalnog korišćenja mehanizama KzZ

Članovima komiteta potrebne su smernice i obuka. Dok su smernice određene AU 2003/002, obuka i aktivnosti za izgradnju kapaciteta još uvek traju. Rad OMIK OD na tom polju se usredsredio na realizaciju obuke MASP 4²³ praćene dodatnom obukom o proceduralnim pitanjima. Najbolja iskustva pokazala su da su za razvoj KzZ od ključne važnosti prikladni i pravovremeni nastavci svih aktivnosti, predvođenih politikom “posmatranje, savatovanje i napredovanje”.

²¹ Vidi UNMIK Uredbu 2000/45, S.25.3 “U opštinama gde živi jedna ili više zajednica koje nisu većina, SO će imenovati još jednog zamenika predsednika koji pripada tim zajednicama”.

²² Nedavni primer uključivanja zamenika predsednika u rešavanje problema vezanih za KzZ imali smo u opštini Prishtinë/Priština koja se suočavala sa neprestanom blokadom imenovanja kosovskih Srba u KzZ. Kao rezultat sastanka koji je OMIK održao 23. decembra 2003.godine, zamenik predsednika u Prishtinë/Prištini koji predstavlja zajednicu kosovskih Srba složio se da u funkciji posmatrača prisustvuje sastancima KzZ koji se održavaju dva puta mesečno.

²³ Vidi fusnotu 12

Treba obezbediti da nastavci svakih aktivnosti imaju različite oblike, pa je stoga neophodna kreativnost. Na primer, KzZ Lipjan/Lipljan ima tri podgrupe, koje se posebno bave građanskim pravima i diskriminacijom; posmatranjem rada SO, a rade i na građanskim žalbama. Iako je iz političkih razloga rad KzZ usporen²⁴, osnivanje posebnih radnih grupa je značajan korak napred.

Sastanci jedan na jedan sa članovima KzZ koje je organizovalo OMIK OD pokazali su se kao uspešni u Štrpcu/Shtërpçë, a sada se primenjuju i u Ferizaj/Uroševcu. OD OMIK u Pejë/Peći organizovalo je seriju seminara za članove KzZ u regionu gde su učesnici razmatrali probleme sa kojima se KzZ susretao i načinima za njihovo uspešno rešavanje²⁵.

Konačno, regionalna razmena među članovima KzZ iz susednih opština treba da se podrži i pomogne. Ovakav pristup će olakšati razmenu ideja i primera "dobre prakse," a članovima KzZ pružiti priliku da uče od opština sa bolje razvijenim KzZ²⁶.

4. Povećanje podrške opštinskim vlastima

Podrška opštinskih vlasti, posebno članova SO, predsednika i zamenika predsednika opštine može značajno da poboljša rad KzZ. Napori treba da imaju za cilj pružanje pomoći radu KzZ tako što će podržavati učešće članova KzZ, kao i zajednica koje oni predstavljaju. Preporuke koje KzZ sastavi treba pažljivo razmotriti, diskutovati o njima sa članovima KzZ i u najvećoj mogućoj meri ih uključiti u opštinski proces donošenja odluka.

Opštinske vlasti treba da podrže lokalnu svojину kako stoji u AU 2003/002, a efikasan način da se ovo uradi jeste da se podrži njeno uključenje, delimično ili u potpunosti u statut opština. Iako AU 2003/002 trenutno nije zakonski obavezujući dokument, njegovo uključenje u opštinski statut značajno bi povećalo njegovu moć.

Savetodavna kancelarija za zajednice u PIS u kancelariji premijera nastaviće sa izgradnjom kapaciteta za KzZ koju će primeniti preko informativnih sednica o "ulozi lokalne vlade u primeni odabranih međunarodnih konvencija", koje su se već održale u tri od pet regiona Kosova. SKZ takođe ima zadatak održavanja veze između vlade i opština po pitanjima vezanim za prava i interese zajednica.

OMIK OD će nastaviti sa obukom i savetovanjem KzZ po modelu obuke koji je sproveden u 15 opština.

²⁴ Od trenutka formiranja podgrupa KzZ 9. oktobra 2003. godine KzZ u Lipjan/Lipljanu održao je sastanak samo jednom. Ozbiljan problem nametnula je činjenica da predsedavajući KzZ-a koji je takođe dodatni zamenik iz zajednice kosovskih Srba nije dobio podršku prestavnika sela iz svoje zajednice.

²⁵ Seminari su organizovani na zahtev članova KzZ koji su izrazili želju da nastave sa razmenom radnih iskustava i jačavanjem rada u samoj SO.

²⁶ Na primer, u regionu Gjilan/Gnjilana, članovi KzZ iz četiri opštine okupili su se 4. decembra 2003. godine da prisustvuju obuci MASP IV. Ovakvi sastanci odganizovaće se i u kasnijoj fazi posle obuke.

5. Ojačavanje saradnje između stuba II i stuba III po pitanju problema KzZ

Teškoće vezane za imenovanje i funkcionisanje KzZ zahtevaju jaču i bolju saradnju između Stuba II (UNMIK) i Stuba III (OMiK). Ovo treba da počne konsolidovanjem zajedničke pozicije oko problema KzZ. Obezbeđivanje saradnje OMiK/UNMIK u pomaganju KzZ u njegovim svakodnevnim aktivnostima je ključno za izbegavanje neusaglašenih pristupa i pružanje odgovarajuće podrške ovom ključnom sredstvu za uspešnu integraciju svih zajednica.